

ЕКОЛОГІЧНА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОЦІНКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Герасимов Ю.С., здоб. ОС «бакалавр»

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **І.В. Нестеренко**

Державний біотехнологічний університет

На сьогоднішній день існує низка підходів до формування системи бухгалтерського обліку, здатної задовольнити потреби менеджменту компанії в прийнятті управлінських рішень і забезпечити користувачів достовірною інформацією щодо економічних, екологічних і соціальних аспектів діяльності підприємства. Облікові процедури дозволяють компанії: оцінити витрати на збереження навколишнього середовища; визначити вигоди, отримані від такої діяльності; забезпечити найкращі можливі засоби кількісного вимірювання наслідків впливу діяльності компанії на навколишнє середовище та надати підтримку розкриття елементів природного капіталу у звітності підприємства. Під збереженням навколишнього середовища слід розуміти діяльність з запобігання, зменшення та уникнення впливу бізнесу на навколишнє середовище, усунення такого впливу, відновлення після здійснення основної та інших видів діяльності [1, с. 365]. Екологічна звітність слугує інструментом оцінки впливу економічної діяльності на навколишнє середовище та сприяє прийняттю обґрунтованих рішень щодо екологізації виробництва та споживання. Вона представляє собою систему збору, обробки та подання інформації про вплив діяльності підприємства на довкілля, яка включає дані про викиди забруднюючих речовин, використання природних ресурсів, поводження з відходами та інші екологічні аспекти діяльності [2, с. 482]. Екологічна звітність може використовуватися як для внутрішніх, так і для зовнішніх цілей. Внутрішнє використання екологічної звітності дозволяє підприємству: оцінити екологічні ризики, пов'язані з його діяльністю; розробити та впровадити заходи з екологізації виробництва; підвищити екологічну ефективність; зменшити витрати на екологічні платежі; поліпшити імідж підприємства. Зовнішнє використання екологічної звітності сприяє: інформуванню громадськості про екологічні аспекти діяльності підприємства; підвищує довіру інвесторів та споживачів до підприємства; збільшує конкурентоспроможність підприємства.

Розкриття окремих показників, що характеризують стан природного капіталу суб'єктів господарювання, регламентується Глобальною ініціативою зі звітування (GRI) [3]. Глобальний стандарт

став одним із найпоширеніших форматів звітів зі сталого розвитку, що визначає рамкові умови підготовки та розкриття показників нефінансової звітності про результати суб'єктів господарювання щодо забезпечення сталого розвитку. Система GRI призначена для застосування підприємствами будь-якого типу, розміру, організаційно-правової форми і місцезнаходження. Вона постійно удосконалюється і розширюється в міру накопичення досвіду в звітуванні та зміни інформаційних потреб основних стейкхолдерів. Згідно стандарту GRI, підприємства, які звітують з досягнення цілей сталого розвитку (ЦСР) мають подавати у звітах інформацію за наступними індикаторами: 301 «Матеріали»; 303 «Вода»; 305 «Викиди»; 306 «Стоки та відходи»; 308 «Екологічна оцінка постачальника». Спеціально створеній Міжнародній групі експертів ООН з досягнення ЦСР було доручено розробку глобальної структури індикаторів моніторингу та вимірювання ключових аспектів виконання порядку денного на 2030 рік. Дотепер держави-члени, і Україна в тому числі, перебувають у процесі розробки своїх національних показників відповідно до Порядку денного до 2030 року з урахуванням національних обставин. Наразі розроблено набір ключових індикаторів (Core Indicators) ООН з досягнення ЦСР суб'єктами корпоративного сектору, який містить 33 показники за економічною, соціальною, екологічною та інституціональною сферами [4]. Зокрема, до показників екологічної сфери, вимірювання яких регламентовано Ключовими індикаторами, відносяться: індикатори відповідального використання води групи В.1 (В.1.1. Переробка та повторне використання води, В.1.2. Ефективність використання води, В.1.3. Дефіцит водних ресурсів); індикатори ефективності управління відходами групи В.2 (В.2.1. Скорочення обсягів утворення відходів, В.2.2. Відходи, що переробляються та повторно використовуються, В.2.3. Небезпечні відходи); індикатори викидів парникових газів групи В.3. (В.3.1. Викиди парникових газів (сфера 1), В.3.2. Викиди парникових газів (сфера 2)); індикатори забруднення озоноруйнуючими речовинами та хімікатами групи В.4. (В.4.1. Озоноруйнуючі речовини та хімікати); індикатори енергоспоживання групи В.5. (В.5.1. Відновлювальна енергія, В.5.2. Енергоефективність). Метою Керівництва з визначення корпоративного внеску в реалізацію ЦСР стало надання практичної інформації про те, як зазначені показники можна було б вимірювати послідовно та відповідно до національних потреб країн щодо контролю за дотриманням порядку денного ЦСР. Крім того, керівництво має слугувати інструментом розробки на національному рівні звітності, яка надала б змогу країнам звітувати на міжнародному

рівні про показник 12.6.1. «Кількість підприємств, які публікують звіти із сталого розвитку». В Україні екологічна звітність є обов'язковою для певних категорій суб'єктів господарювання. Вимоги до екологічної звітності встановлені Законом України "Про охорону навколишнього середовища". Також існують добровільні стандарти екологічної звітності, такі як ISO 14001, що дозволяють підприємствам вдосконалити свою екологічну діяльність та підвищити довіру до них з боку інвесторів та споживачів [5, с. 33].

У сучасному світі екологічні проблеми стають все більш актуальними. Це пов'язано з інтенсивним розвитком промисловості, сільського господарства та інших галузей, що призводить до забруднення навколишнього середовища та виснаження природних ресурсів. В цих умовах важливо використовувати інструменти, які дозволяють оцінювати вплив економічної діяльності на довкілля та сприяти сталому розвитку. Одним з таких інструментів є екологічна звітність, яка дозволяє: оцінити екологічну ефективність економічної діяльності; визначити екологічні пріоритети розвитку; розробити та впровадити політику сталого розвитку.

Інформаційні джерела

1. Бражнікова Л. М., Гарна С. О., Шнурко А. М. Особливості формування системи електронної звітності на підприємствах України. *Інфраструктура ринку*. 2020. No 39. С. 365-370. URL: http://www.marketinfr.od.ua/journals/2020/39_2020_ukr/62.pdf
2. Кашена Н. Б., Нестеренко І. В. Цифровізація та екологізація інноваційного розвитку бізнесу: маркетингові аспекти повоєнного відновлення. Маркетинг у підприємстві, біржовій діяльності та торгівлі в smart-суспільстві: управлінський, інноваційний та методичний виміри: колективна монографія. Львів. 2023. С. 482-504. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/9999>
3. GRI – Global Reporting Initiative. URL: <http://www.globalreporting.org/>
4. Economic and Social Council. Report of the inter-agency and expert group on sustainable development goal indicators. New York. UN. 2016. URL: <https://unstats.un.org/unsd/statcom/47th-session/documents/2016-2-IAEG-SDGs-E.pdf>.
5. Ковалевська Н.С., Нестеренко І.В., Янчева І.В., Лопін А.О. Диджиталізація обліково-аналітичного забезпечення природоохоронної діяльності підприємства. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2021. Вип. 1(33). С. 32-43. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/31522>